

Richtlijnen bij de invulling van het Lokaal Pact categorie 1 (update 11/2024)

1. SITUERING

De overnamepunten zijn vastgelegd in de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen. Deze overnamepunten vormen de basis voor het bepalen van de gemeentelijke en bovengemeentelijke opdracht en bevoegdheid. Bij het uitwerken van de concrete projecten in 2023 en 2024 werden in een aantal gevallen vastgesteld dat de wijze van inzameling en transport op een aangepaste manier wordt voorgelegd. Dit kan aanleiding geven tot een verschuiving van de overnamepunten wat een verschuiving van gemeentelijke of bovengemeentelijke opdracht inhoudt.

In het verleden werden door VMM principes voor een dergelijke verschuiving vastgelegd. Hiervoor is de “Richtlijnen bij de invulling van het Lokaal Pact” – agendapunt 2.2.7 op het Driehoeksoverleg van 27/11/2012 nog steeds van kracht. Hierna vindt u zoals afgesproken door VMM op 5/11/2024 een geactualiseerde versie uitsluitend mbt Lokaal Pact cat 1.

De nota van Lokaal Pact-categorieën zoals geagendeerd op de Stuurgroep oktober 2023, die vervolgens gepubliceerd werd op de website van AQF, blijft integraal van toepassing.

Lokaal pact

Uitvoering gevend aan de resolutie van het Vlaams Parlement om een groter deel van de nog te leveren saneringsinspanningen ten laste te nemen, werd op 22 februari 2008 door de Vlaamse Regering beslist om in het kader van het Lokaal Pact met de gemeenten een groter aandeel van de kosten verbonden aan de nog te leveren gemeentelijke rioleringsinspanningen, op zich te nemen via het bovengemeentelijke investeringsprogramma.

Om geen conflict te veroorzaken tussen de gemeentelijke en bovengemeentelijke bevoegdheid werd er over gewaakt dat al deze projecten zich situeren in het tracé tussen de overnamepunten en de zuiveringsinstallatie.

Opmaak gebiedsdekkende uitvoeringsplannen en vastleggen definitieve overnamepunten:

De verantwoordelijkheid voor de saneringsinfrastructuur in Vlaanderen wordt verdeeld over 3 partijen, nl. de burger, de gemeente en het gewest. De scheiding tussen burger en gemeente of gewest (Aquafin) is praktisch altijd eenduidig en makkelijk te bepalen. De scheiding tussen gemeente en gewest is wat ingewikkelder. In principe zorgt de gemeente voor de inzameling terwijl het gewest het transport naar de RWZI voor zich neemt. In de praktijk ligt dat evenwel minder voor de hand. Men

moet gaan bepalen vanaf welk fysiek punt (overnamepunt) het gewest het transport van het afvalwater aanvat en waar de inzameling door de gemeente ophoudt. Deze grens geeft bovendien ook de verdeling van de financiële verantwoordelijkheid aan.

Bij het uittekenen van een aaneengesloten bovengemeentelijk netwerk waarbij de functie van de leiding (inzameling van vuilvracht is een gemeentelijke bevoegdheid, transport en zuivering een bovengemeentelijke bevoegdheid) als basis uitgangspunt geldt, werden de begrippen omslagwaarden en overnamepunten gedefinieerd:

*Definitie van de **omslagwaarde**: waarde die per gemeente is bepaald en die de minimaal ingezamelde of in te zamelen vuilvracht aangeeft voor er sprake kan zijn van een gewestelijke saneringsopdracht.*

*Definitie van het **overnamepunt**: het punt waar, op basis van de zoneringsplannen, geoordeeld wordt dat de gemeentelijke saneringsopdracht eindigt en de bovengemeentelijke saneringsopdracht begint.*

In een aantal gevallen kan bij het toepassen van onderstaande richtlijnen nog steeds “onduidelijkheid” of discussie ontstaan over het al dan niet in aanmerking komen voor tenlastename door het Lokaal Pact. Immers alle projecten zijn verschillend, en soms worden we ook geconfronteerd met complexe situaties. Er dient omzichtig omgesprongen te worden met het aangaan van engagements teneinde te vermijden dat deze in een latere fase niet kunnen worden waargemaakt.

2. RICHTLIJNEN Lokaal Pact categorie 1

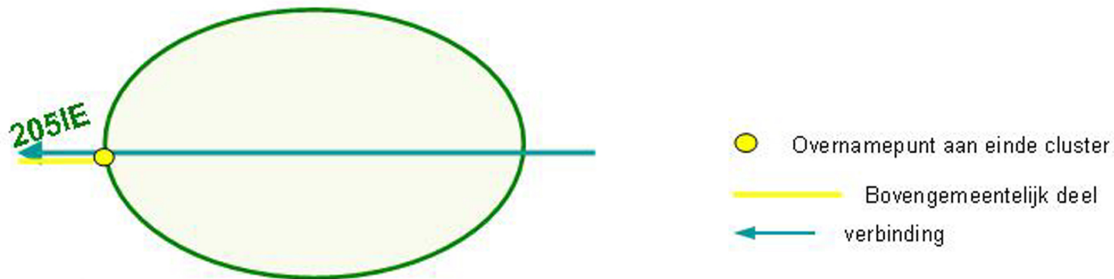
Verschuiven van het overnamepunt gemeentelijk/bovengemeentelijk

Hierbij gelden volgende regels:

- Het aantal IE wordt geteld a.d.h.v. inwonersaantallen of op basis van het aanwezige aantal woningen (44 woningen voor 100 IE)
- Het aantal IE per type woning verschilt:
 - reguliere woningen: 2,3 IE/woning (Vlaams gemiddelde)
 - vakantiewoningen: 1 IE/woning
 - toekomstige woningen: 0 IE/woning
 - indien de gemeente zelf aangeeft dat het illegale woningen betreft: 0 IE/woning
- Speciale gebouwen, zoals gevangenissen, asielcentra, ziekenhuizen, rusthuizen, serviceflats, hotels, appartementsgebouwen, zwembad, sporthall worden ingerekend als 1 pand m.a.w. aan 2,3 IE/pand. Echter, indien de gemeente aan de hand van inwonerslijsten de werkelijke bezetting van dergelijke speciale gebouwen kan aantonen, dan wordt voor de berekening van het overnamepunt gerekend met inwonerslijsten in plaats van met aantal gebouwen (wel van toepassing voor het volledig traject tot aan het centrale gebied, dus ook voor alle tussengelegen ‘gewone’ gebouwen wordt dan gerekend op basis van de inwonerslijsten).
- Voor campings wordt steeds 0 IE ingerekend.
- Indien het een randgeval betreft (bvb. 40 à 50 woningen) én indien de cluster niet gelegen is in woongebied, dan wordt voor de berekening van het overnamepunt het type van het gebouw gecheckt. Gebouwen van type magazijnen, werkplaatsen en bebouwde oppervlakken worden in geval van frequent voorkomen niet meegerekend.
- Aan elkaar grenzende clusters worden als 1 cluster beschouwd bij de bepaling van overnamepunten.

- Het einde van de cluster = in de cluster maar op het einde van de laatste, stroomafwaarts gelegen woning (daar waar de rioolstreng eindigt) of in het midden van het laatste perceel, indien er een woning in bouwzone is gepland.

Schematisch

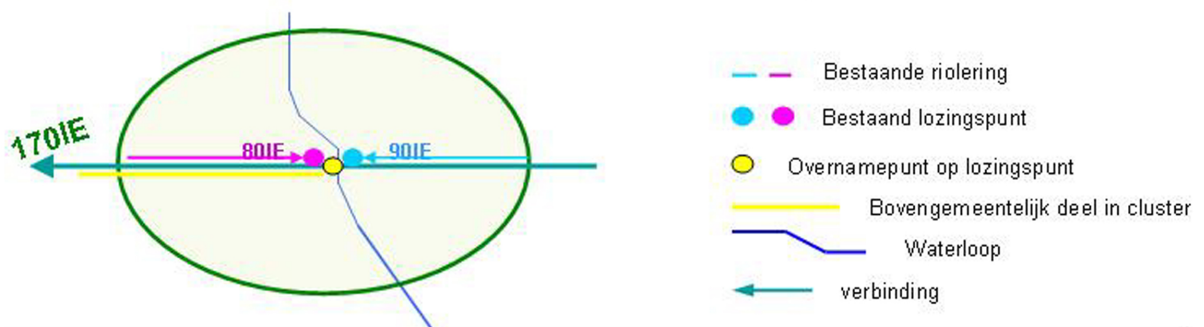

Bij de verschuiving kunnen zich 2 situaties voordoen:

1. In de aan te sluiten groene cluster is een lozingspunt gelegen met een reeds ingezamelde vuilvracht groter dan de omslagwaarde van de betrokken gemeente én de rioleringen afwaterend naar dit lozingspunt zijn herbruikbaar.

⇒ De Lokaal Pact-opdracht start bij de opname van het betrokken **lozingspunt** met een vuilvracht > omslagwaarde.

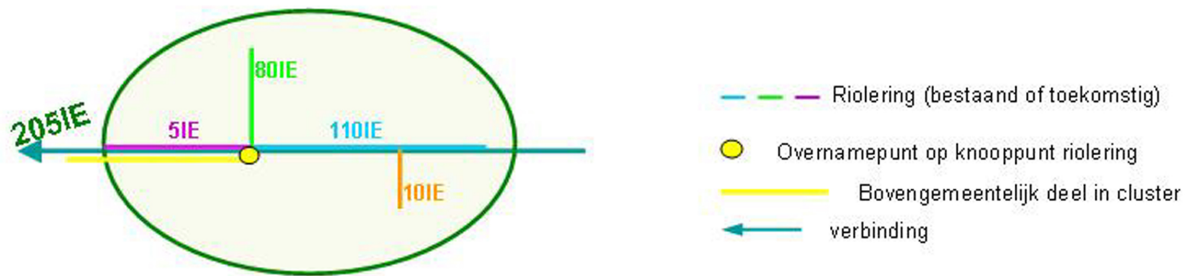
Schematisch:

2. In de aan te sluiten groene cluster is er geen lozingspunt (groter of gelijk aan de omslagwaarde) gelegen, maar het betreft een cluster waar een vuilvracht is of zal worden ingezameld, die groter is dan de omslagwaarde van de gemeente.

⇒ De Lokaal Pact-opdracht start bij het 1ste stroomafwaartse **knooppunt** (= samenkomen van officiële straten met bestaande of geplande openbare leidingen met vuilvracht) waar de omslagwaarde bereikt is. Binnen de cluster wordt de vuilvracht wel steeds in 1 richting geteld met name in de richting van de aansluiting op centraal gebied of reeds geplande infrastructuur (conform de principes van drukriolering, waarop het zoneringsplan gebaseerd is).

Schematisch:

Is er in de cluster noch een lozingspunt noch een knooppunt gelegen, dan blijft het overnamepunt liggen (volgens de berekeningsmethode overnamepunten op basis van het definitieve zoneringsplan) op de laatste woning in de cluster. Er is dan binnen de cluster geen verschuiving voorzien naar een toekomstig inzamelpunt.

Voor het bepalen van de definitieve overnamepunten gelden wel volgende bijkomende richtlijnen/principes:

- In geval van gemeentegrensoverschrijdende verbindingen:
 - voor het vastleggen van het overnamepunt van de stroomafwaartse gemeente wordt de vuilvracht van de stroomopwaartse cluster(s) van de stroomopwaartse gemeente(n) meegerekend;
 - wanneer de stroomopwaartse gemeente een hogere omslagwaarde heeft dan de stroomafwaartse gemeente, dan wordt op het grondgebied van de stroomafwaartse gemeente de laagste omslagwaarde gehanteerd voor het berekenen van het overnamepunt.
- In geval van gewest- of landgrensoverschrijdende verbindingen:
 - indien de vuilvracht van andere gewesten of landen wordt aangesloten op het stelsel van een Vlaamse gemeente dan wordt voor het berekenen van het overnamepunt van de Vlaamse gemeente de stroomopwaartse vuilvracht van andere gewesten of landen meegerekend;
 - indien vuilvracht van een Vlaamse gemeente moet worden aangesloten op het stelsel van een ander gewest of land, dan wordt het overnamepunt van de gemeente gehanteerd om te bepalen of het een gewestelijke dan wel gemeentelijke opdracht betreft.
- Ook voor groene clusters omgeven door centraal gebied zijn er geen overnamepunten van toepassing, gezien deze clusters fysisch niet gelegen zijn in buitengebied (en eigenlijk reeds lang hadden moeten aangesloten geweest zijn op RWZI).
- Wanneer een groene cluster rechtstreeks kan aansluiten op centraal gebied, maar de gemeente/rioolbeheerder beslist om de betrokken vuilvracht niet aan te sluiten op het stelsel van het betrokken centraal gebied maar een nieuwe leiding aan te leggen die het centraal gebied kruist en deze verderop aan te sluiten op een andere groene cluster, dan mag deze aansluiting volgens deze visie uitgevoerd worden, maar dan mag noch de vuilvracht van de groene cluster die rechtstreeks zou kunnen aansluiten op het centraal gebied, noch de vuilvracht van het centraal gebied worden meegerekend voor de berekening van het overnamepunt van de stroomafwaartse cluster.

Uitzonderlijk kan de door de gemeente ingezamelde vuilvracht opwaarts een definitief overnamepunt opgehaald worden, met name wanneer om gegronde technische/hydraulische redenen via een pompstation en persleiding de vuilvracht dient opgehaald op een ander, meer opwaarts gelegen inzamelingspunt, waardoor het betrokken pompstation dus opwaarts het overnamepunt dient ingepland en een langere persleiding dient aangelegd.

Tenslotte dient opgemerkt dat de lengte (som van regulier én lokaal pact-deel) van een bovengemeentelijk project waarvan de aansluiting voorzien is op een gemeentelijke leiding, **minimaal 200 meter** moet bedragen om als bovengemeentelijk beschouwd te worden en er dus sprake is van transport.

3. CONCLUSIE EN PRAKTISCHE AFHANDELING

- a) Omwille van de aangepaste rol van VMM ten aanzien van de waterketen nl. regisseur, neemt VMM geen beslissing op individueel projectniveau, maar screent wel het proces inzake de aanpassing van overnamepunten. Bij dergelijke uitzonderlijke gevallen van verschuiving van overnamepunten of bevoegdheden dient AQF het project te onderbouwen met argumentatie en uitsluitingsvoorwaarden zoals opgenomen in bovenstaande richtlijnen.
- b) Voor elk volgend uitzonderlijk geval van verschuiven overnamepunt die door AQF via de Pdoelvergadering zal voorgelegd worden, dient de gegronde aftoetsing van de criteria opgenomen in de richtlijn opgenomen te zijn. Wijzigingen tov vastgelegde overnamepunten hebben impact op zowel het bovengemeentelijke als op het gemeentelijk niveau, en dienen bij het proces van de GIP's ook steeds dezelfde lijn te volgen, incl de verantwoording (exact tijdstip nog nader af te spreken met team GIP => bij 1^e bespreking van Technisch Concept in de Ambtelijke Commissie met duiding in het advies van AQF met voorstel en motivatie bij wijzigingen)
- c) De definitieve vastlegging van deze verschuiving kan pas gebeuren bij de aanpassing van de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen. Dit volgt de 6-jaarlijkse cyclus van de stroomgebiedbeheerplannen. In afwachting hiervan kan bij de feitelijke uitvoering/financiering wel rekening gehouden worden met de aangepaste overnamepunten.
- d) Aquafin moet vanuit hun matchmakerrol toezien op een gelijke behandeling van de gemeentelijke rioolbeheerders. Als regisseur van de waterketen zal de VMM daar ook op toezien.
- e) Indien Aquafin en de rioolbeheerders van oordeel zijn dat het huidige kader/afspraken voor de verschuiving van de overnamepunten onvoldoende is, kan een voorstel tot aanpassing worden voorgelegd aan VMM. Na eventuele aanpassing en aanvulling wordt dit voorgelegd op de Stuurgroep.